

компонентів діяльності; цілеспрямованості; корпоративності; гармонізації загальнолюдських та національних цінностей; толерантності; пріоритет профілактичних заходів, подійності [2, с. 12].

Принцип гуманістичної орієнтації соціально-виховної роботи передбачає формування шанобливого ставлення до кожної людини, а також забезпечує свободу совісті, віросповідання та світогляду вихованців. Принцип індивідуалізації виховання учнів полягає у визначенні індивідуальної траєкторії соціального розвитку кожної дитини, включення учнів у різні види діяльності, розкриття можливостей особистості у позаурочній роботі, надання перспектив кожному для самореалізації. Принцип єдності, цілісності, взаємозв'язку компонентів соціально-виховної діяльності визначає вплив на особистість через систему цілей, взаємозв'язку виховання та самовиховання, різноманітність напрямів, комплекс методів та виховних засобів. Принцип цілеспрямованості відображає вибір головного напрямку виховної діяльності та підпорядкування тактики та добір технологій. Принцип корпоративності характеризується засвоєнням корпоративних цінностей: відданістю та готовністю відповідати стандартам закладу, вимогливістю щодо власних дій, здатністю до змін в контексті сучасності та конкурентності. Принцип гармонізації загальнолюдських та національних цінностей актуалізує взаємозв'язок та взаємозалежність змісту соціально-виховної роботи у виховному закладі з інтересами різних національностей або соціальних угруповань. Принцип толерантності реалізується шляхом розуміння та прийняття учнями інших культур, поведінки людей відповідно до соціальних, нормативно-правових та моральних положень та законів. Принцип пріоритету профілактичних засобів та заходів у соціально-виховній діяльності спрямований на попередження негативної поведінки, виявлення та усунення причин та умов формування проблемних дій та станів. Принцип проєктності передбачає активне залучення проєктних технологій у соціально-виховній роботі, які забезпечують співробітництво учнів при реалізації соціальних практик. Принцип подійності реалізується у виховному просторі закладу, який сповнений особистісно та соціально значимими освітніми, оздоровчими, виховними подіями, що формує цінності в процесі усвідомленої ціннісно-творчої життєво перспективної діяльності.

Отже, комплекс визначених підходів сприяє впровадженню стратегії виховної діяльності та зумовлює тактику дій у виховному просторі освітньо-оздоровчого закладу.

Список використаних джерел:

1. Бех І.Д. Виховний простір: організаційно-змістовні орієнтири. – Гірська школа українських Карпат, 2013, №10. – С. 3–14.
2. Червинська І.Б. Технологія організації виховного простору загальноосвітньої школи першого ступеню. – Івано-Франківськ: Симфонія Форте, 2015. – 60 с.

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ У ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Антонець М.О. (Буча, Україна)
Антонець О.А. (Полтава, Україна)

Формування професійної готовності викладача закладу вищої освіти до інноваційної діяльності відбувається на основі певного рівня його педагогічної майстерності. Сучасні вимоги до якості навчання студентів підтверджують необхідність удосконалення професійної майстерності викладача.

М. Ярмаченко визначає педагогічну майстерність як «високе мистецтво навчання і виховання, що доступне кожному педагогові, який працює за покликанням і любить учнів. Педагог-майстер – це фахівець високої культури, який гарно знає свій предмет,

глибоко розбирається у питаннях загальної та вікової психології, досконало володіє методикою навчання і виховання» [10, с. 300]. Г. Єльнікова стверджує, що «педагогічну майстерність можна визначити як комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі» [5, с. 36]. До таких властивостей належать професійна компетентність, особлива педагогічна техніка і здатність формування у здобувачів вищої освіти духовного компоненту.

Д. Уілхойт і Л. Райкен зауважують, що «ознаки або якості ефективного викладача зазвичай виходять за межі конкретних методів, особистісних характеристик і технологій навчання. Вони групуються навколо двох головних вимірів освіти: міжособистісного контакту та інтелектуальної сутності» [9, с. 52]. А успіх викладання, як правило, визначається кількістю ефективних студентів, які зможуть застосувати у житті знання, отримані від викладача і вплинути на зміни у суспільстві. Слухачі курсів розуміють педагогічну майстерність як вміння педагога володіти способами організації власної поведінки і впливати на аудиторію, як високий рівень рефлексії та оптимістичного прогнозування, як здатність до креативності. Для того, щоб вищезазначені процеси відбувалися, викладач повинен ефективно рухатися у своєму покликанні.

Актуальність теми обумовлена пошуком нових підходів у викладанні природничих дисциплін як одним із шляхів вдосконалення педагогічної майстерності. Для авторів це означає водночас із вивченням біології, агротехніки, застосування культурних рослин формувати у ЗВО слухний світогляд. Це, зокрема, буде впливати як на образ життя кожного майбутнього фахівця аграрної сфери, так і на добробут країни в цілому. Формування слухного світогляду у ЗВО неможливе без формування екологічного мислення, яке, у свою чергу, неможливе без формування духовного фундаменту. Метою дослідження є виявлення нових методів у викладанні природничих дисциплін, а саме кормовиробництва і луківництва, квітникарства і декоративного садівництва, лікарських рослин. Об'єктом дослідження є педагогічна майстерність, а предметом – нові підходи у її вдосконаленні, зосереджуючись на формуванні духовних цінностей у здобувачів вищої освіти.

Викладач вищої школи несе велику відповідальність за формування мислення здобувачів вищої освіти. Педагог-християнин завжди керується принципом, що є у Біблії: «Ось я та ті діти, що дав мені Господь» [1, І с. 8:18]. Для того, щоб заклади вищої освіти могли успішно впливати на духовний ріст студентів, необхідно знати їх цінності та погляди і вміти правильно їх аналізувати. Також паралельно треба спостерігати, чи самі педагоги приділяють увагу духовному розвитку у темах, що вже є у навчальних програмах, чи вони взагалі не розуміють, що таке духовність. Д. Сміт зауважує, що «духовність відкривається у вигляді чотирьох вікон, а саме квадратне вікно – духовні здібності, що включають самосвідомість, співчуття, ідентифікацію, міркування про моральну сторону буття і сенс життя, прийняття рішень, розуміння свого поклику, сприймання краси; арочне вікно – духовні переживання, що включають допитливість, захопленість, взаємини і приналежність, молитва і поклоніння, глибокі почуття, відчуття безпеки і цілеспрямованості; кругле вікно – духовне розуміння, що виражається у мудрості і прямокутне вікно – духовний відгук. Це духовний ріст у реальному житті» [8, с. 13-25].

Необхідно формувати у ЗВО вміння міркувати, чесно і неупереджено робити самоаналіз, приймати мудрі рішення і брати зобов'язання. «Навчальний процес, який включає викладання природничих дисциплін у ВНЗ, повинен бути спрямований на критичну оцінку студентами двох моделей світу – еволюційної та креаційної. Нові підходи і нові методи у теорії сучасної освіти, що формують критичне мислення студентської молоді, створюють педагоги-християни» [2, с. 9]. Вони повинні навчити студентів оцінювати наслідки вчинків та заохочувати до пошуків істини.

Навчальна дисципліна «Кормовиробництво і луківництво» включає вивчення

біологічних та господарських особливостей рослин, що входять до складу різних родин. «Бо так як земля та виводить рослинність свою» [1, І с. 61:11], так і сьогодні вирощуються «кормові культури, що поділяються на такі групи: однорічні й багаторічні трави, кормові коренеплоди, бульбоплоди, баштанні культури. У поєднанні із зерновими, зернобобовими та хрестоцвітими культурами, посіви яких використовуються на корм, вони є джерелами виробництва грубих, штучно зневоднених і концентрованих кормів» [6, с. 477].

Навчальна дисципліна «Квітникарство та декоративне садівництво» не тільки включає знання щодо вирощування рослин відкритого та закритого ґрунту, а й формує естетичний смак у студентів. «Знання біологічних і декоративних властивостей та комплексу агротехнічних прийомів вирощування квітникових культур допоможе майбутнім фахівцям перейти до нових прийомів планування об'єктів озеленення, змінити асортимент рослин, що вирощуються, впровадити передові технології догляду, поліпшити якість садивного матеріалу» [7, с. 5]. «Жива природа, квіти, декоративні садові культури викликають радісні емоції, позитивний настрій» [3, с. 26], надихають на роздуми про Творця, який любить цей світ і турбується про нього. «Усе Він прегарним зробив свого часу» [1, Еккл. 3:11].

Студенти із задоволенням вивчають предмет «Лікарські рослини». «Цілющі властивості рослин були відомі людині ще з давніх часів» [4, с. 6]. Навіть у кінці Біблії говориться про дерево життя, листя якого «на оздоровлення народів» [1, Об. 22:2]. Крім вивчення фармакотерапевтичних властивостей і технології вирощування лікарських рослин, авторка намагається зацікавити слухачів курсу новими тренінгами, що впроваджуються у 2019-2020 навчальному році. Ці тренінги також включені у програму викладання навчальної дисципліни «Екологічна психологія» для майбутніх психологів у ПВНЗ «Український гуманітарний інститут».

Тренінг «Духовні основи екологічного мислення» має за мету формувати у молоді слушний світогляд. Цей процес обумовлений певним ставленням людини до себе самої, до інших людей, і до оточуючого середовища. Екологічне мислення – це поняття, судження і умовиводи про довкілля, про свій внутрішній світ, про сенс життя, і – взагалі, це мислення духовними категоріями. У сучасного студентства необхідно формувати найкращий тип стосунків людини та довкілля – екоорієнтований теоцентризм, бо «землю Господь віддав синам людським!» [1, Пс. 113:24]. Екоорієнтований геоцентризм – це взаємини, де в центрі є Бог, що створив цей світ. Він хоче, щоби люди звільнилися від гріха, йшли за Ним і змінювали оточення на краще.

На основі таких взаємин розроблено новий тренінг «Антропологічне садівництво». Він проводиться разом з артшоу, яке презентує художниця. Проголошується головна ідея тренінгу: «Господь – це садівник в Едемі. «І сказав Бог: Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою» [1, 1М.1:26]. Тому людина – це Божий садівник». Важливо пам'ятати, що їй було доручено «обробляти і доглядати» земний сад. «І взяв Господь Бог людину, і оселив її в едемському раю, щоб обробляти його та його доглядати» [1, 1М.2:15]. Якщо «обробляти» означає зорювати і працювати на земній ділянці, то «доглядати» – означає захищати, дбати, охороняти, берегти, спостерігати цей сад.

Отже, викладаючи природничі дисципліни, автори намагаються сформувати у здобувачів вищої освіти критичне мислення і християнський світогляд, використовуючи нові методи.

Список використаних джерел:

1. Біблія / переклад Рафаїла Турконяка. – ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія. – 2016. – 1064 с.
2. Антоненко М.О. Вдосконалення педагогічної майстерності викладача ВНЗ / «Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах

- глобалізації». Матеріали XIV Міжнародної науково-методичної конференції, Буча, 2019.– Тези доп.: Київ:Міленіум, 2019. – С. 8–9.
3. Антоненко М.О., Антоненко О.А. Формування критичного мислення у здобувачів вищої освіти // Матеріали 50-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів «Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін у контексті підвищення якості вищої освіти». – Полтава:РВВ ПДАА, 2019. – С. 25–27.
 4. Бахмат М.І. Лікарське рослинництво: Навч. посіб. / М.І. Бахмат, О.В. Квашук, В.Я. Хоміна, В.М. Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2011. – 256 с.
 5. Єльнікова Г.В. Методика викладання економічних дисциплін / Галина Єльнікова. – К.: ЦППО АПН України, 2003. – 102 с.
 6. Зінченко О.І. Рослинництво: Підручник / О.І.Зінченко, В.Н.Салатенко, М.А. Білоножко; За ред. / О.І. Зінченка. – К.: Аграрна освіта, 2001. – 591 с.
 7. Іщук Л.П. Квітникарство / Л.П. Іщук, О.Г. Олешко, В.М. Черняк, Л.А. Козак. – Біла Церква, 2014.– 292 с.
 8. Смит Д. Духовное развитие в школе. Что это такое? / Давид Смит. – Киев: ЦПП МАХШ, 2010.– 44 с.
 9. Уилхойт Д. Эффективное преподавание Библии / Д. Уилхойт и Л. Райкен. – Харьков: «СИМ», 2013. – 220 с.
 10. Ярмаченко М.Д. Педагогічний словник / М.Д. Ярмаченко. – Київ: Педагогічна думка, 2001. – 516 с.

ПОШИРЕННЯ ОМЕЛИ БІЛОЇ В ДЕЯКИХ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕННЯХ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО РАЙОНУ М. ПОЛТАВИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ

Бажан Є.А., Бажан А.Г., Гордієнко О.В.
(Полтава, Україна)

Зелені насадження в м. Полтава, як і багатьох інших міст України [1-8, 10-11], досить сильно вражаються Омелою білою (*Viscum album*). поширеним напівпаразитом і розповсюджується досить швидкими темпами, та завдає шкоди як декоративним так і садовим деревам, але в той же час є цінною лікарською сировиною і може бути використана як фармацевтичний засіб. Тому ми вирішили дослідити дану проблему в м. Полтава, та проаналізувати шляхи оптимізації даної проблеми.

Зважаючи на недостатню, на наш погляд, боротьбу з Омелою білою в м. Полтава та не достатньо дослідження поширення Омели в місті, ми вважаємо що ця проблема є досить актуальною в даний час.

Мета роботи – визначити основні райони поширення Омели білої в м. Полтава, дослідити які поширені породи дерев вражаються даним напівпаразитом, розробити рекомендації щодо вирішення даної проблеми та галузі використання омели.

Реалізуючи мету, ставили перед собою такі завдання:

- 1) вивчити морфологічні, біологоценотичні та екологічні особливості Омели білої (*Viscum album*);
- 2) узагальнити значення омели в природі та житті людини;
- 3) дослідити розповсюджені методи боротьби з Омелою в м. Полтава та в світі;
- 4) проаналізувати основні породи дерев що найчастіше вражаються даним напівпаразитом та дослідити ступінь враження на даних деревах;
- 5) визначити вплив густоти насадження на поширення омели;
- 6) розробити рекомендації щодо вирішення проблеми катастрофічного поширення омели в м. Полтава.

Методи дослідження: Під час проведення досліджень ми використали матеріали власних екскурсійних і експериментальних досліджень, проведених на території міста